

Štampa vsak petek
in volja s polno
močjo in v Mariboru
s pošiljanjem na doma
30 centov leta 1.4.—
za pol leta . 2.—
za šest let . 1.—

Srednjina se pošilja
sposredilno v tiskarščini
iz Gleda, kmetijske
čisto hlev. S. Loh se
pošilja in odpraviti.

Študentski katal. in
Slovenski študentski do-
stojanje list brez po-
sobne srednjine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posrednik listov
se v tiskarini iz pos-
tospoda Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Nekeplal se na vro-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za označila se plačuje
od navadne vrednote,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 20 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 30.

V Mariboru, dne 28. julija 1904.

Tečaj XXXVIII.

Mladenci, pojdite študirat!

Sedaj je doba veselih in prijetnih po-
čitnic. Naši dijaki so se razskropili po vsej
domovini, da se odpočijejo od obilnega truda
v preteklem šolskem letu ter se dušno in
telesno okrepejo za nadaljne študije. Ko se
bodo vrnili v šole, želimo, da pripeljejo seboj
mного novih dijakov, mladeničev, ki so do-
vršili ljudsko šolo. Naš narod krvavo potre-
buje delavnih, izobraženih moči. Skoraj v
vsakem stanu imamo pomanjkanje: premalo
je duhovnikov, premalo je pravnikov za sod-
niško, notarsko in odvetniško službo, premalo
je srednješolskih profesorjev, premalo zdrav-
nikov, in sčasoma bo posebno občutno po-
manjkanje ljudskošolskih učiteljev. Na vsakem
polju nam primanjkuje vnetih, delavnih moči.
Trebajo jih vzgojiti; to se mora kmalu
zgoditi, drugače bo naš premili
narod trpel preveliko škodo,
kajti le tisti narod ima zagotovljeno boljše,
zlatobodočnost, ki ima dovolj vrlih, izobra-
ženih, v vseh strokah sedanje omike izurjenih
delavcev. Taki, in sicer v zadostnem številu,
so nam tako potrebni, kakor ribi voda, kakor
oraču pljuč; brez njih je vsak napredek
nemogoč. Dandanes le tisti narod ka, velja,
ki je povsem izobražen, zato mora imeti
odlične sotrudnike, da ga privedejo na tako
visoko stopinjo.

Pri nas Slovencih je to, hvala Bogu,
prav lahko mogoče, ker je naša mladina
zelo nadarjena. Med našim ljudstvom je vse
polno talentov, mladeničev, ki imajo izvan-
redno bister um, čudovit spomin, vsestransko

sposobnost za sleherne študije. Temu mora
z največjim priznanjem pritrditi vsak, ki
pozna našo mladino, a je imel tudi priložnost
mladino drugih narodov opazovati in spozna-
vati. Ne bila bi torej strašna škoda, ako bi
taki talenti ostali zakopani, ako se po viših
študijah ne bi postavili takorekoč na svečnik,
odkoder bi svetla luč njihovega duha žarno
sijala po vsej domovini?! To bi bila grozna
nesreča za nje same in obenem pa tudi za
narod, kojemu bi lahko toliko koristili! Žal!
mного takih talentov leži res zakopanih;
ni se jim dala priložnost, da bi se v srednjih
in viših šolah povzpeli na vrhunec duševne
izobrazbe. To se v bodočnosti ne sme več
dogajati. Proč s tesnosrčnostjo, proč z bojz-
nijo, da temu ali onemu mladeniču ne bi
bilo mogoče študirati! Posebno dva stanova
morata v tem oziru skupno in vspešno
delovati: to ste vi duhovniki in učitelji! Ako
zapazite kakega nadarjenega učenca, za štu-
dije dovolj sposobnega, pomozite mu v šole!
Prigovarjajte njegovim starišem, naj ga dajo
študirat, ako pa njim to nikakor ne bi bilo
mogoče, storite nekaj vi v tem oziru, žrtvujte
par kronic, vsaj zaradi tega še vam ne bo
treba beračiti iti! Storili boste neizmerno
dobro delo, koristili bode te tistemu mladeniču,
njegovim starišem, da, celemu narodu!

Da se študiranje v gmetnem oziru olajša,
so ustanovili vrli mladinojubi različna društva
v podporo revnejših dijakov. Silno veliko se
je že v ta namen storilo. Vsa čast in slava
plemeniti darežljivosti in požrtvovalnosti! Na
vsaki srednji šoli so podporna društva, ki
razdelijo na stotine učnih knjig med dijake;

vrhu tega so v Mariboru, v Ptujju in Celju
dijaške kuhinje, ki priskrbijo dobro in tečno
hrano vsaj opoldne ubogim dijakom. Ako je
dijak vesten in marljiv, se mu ni treba bati,
da bi stradal. Našel bo več blagih podpor-
nikov, kakor je upal. A, kakor rečeno, vesten
in marljiv mora biti, ako to ni, potem je
sploh stokrat boljše, da ne gre študirat;
potem naj le ostane doma! Lenuhov in brez-
vestnežev, potepačev in zgubidancev na sred-
njih šolah kar nič ne potrebujejo! Jim dajo
kmalu breo in — slovo.

A vrlih dijakov nam je treba; takih, ki
so naš ponos in gotovo poročstvo za boljše
prihodnost. Takih pošljite mnogo, mnogo v
šole! Nobena vas ne bi smela biti brez vsaj
enega takega dijaka. On naj bi bil veselje
cele soseske, čast svojih sorodnikov in ute-
meljeno upanje za bodoče srečnejše dni!

Politični shod pri Sv. Trojici v Slov. gor.

Lenarsko »katol. politično društvo« je
zadnje nedeljo s političnim shodom pri Sv.
Trojici v Slov. gor. pričelo svoje delovanje
zaradi novih volitev za IV. kurijo. Zbralo se
je na krasnem prostoru pred gostilno Mule-
čvo v Zgornjih Vrjanah pod kosatimi kostan-
ji, ki so bili okrašeni z slovenskim zasta-
vami, lepo število moč iz trojiških občin,
nekaj narodnjakov je došlo tudi iz trga —
med njimi naš vrli in vsega priporočila vredni
narodni trgovec Jože Friš. Prisli so tudi Be-
nedičani s pevskim zborom, Antonijevčani in

Listek.

Skoke pri Mariboru.

(Napisal **Gabr. Majcen** po svojem predavanju v
Skokah dne 10. julija 1904, prirejenem po „Zgodovin.
društvu“ za Spodnji Štajer.)

Vsak kraj ima svojo zgodovino, nekateri
posebno zanimivo. K takim-le je šteti tudi
Skoke pri Mariboru.

Skoke so vas na Ptujškem polju, 9 km
jugovahodno od Maribora; od hočke telez-
niške postajalnice se tje doseže v 1/2 uri. Vas
šteje danes 26 hiš — izmed njih je kmetijskih
13 — tvori z Dobrovci skupaj eno kata-
stralno občino, ki se imenuje po njej, torej
Skoke, in spada pod župnijo slivniško. Prebi-
vavci, ki so seveda Slovenci, pokrivajo tekoče
troške največ z žitom in svinjerejo, nekaj pa
še privrže krompir. Skoke namreč nimajo
travnikov, dočim imajo takih sosedne vasi
dovolj; vse zemljišče je skoro samo polje,
ostalo pa je porastlo z borovjem. Skokljani,
kakor se imenujejo, se od sosedov ne razlo-
čujejo v ničemer: ne v telesnih in ne v du-
ševnih posebnostih, ne v govoricah, ne v noši,
ne v običajih in ne v stavbi hiš. In vendar
je zgodovina kraja vsa drugačna od sosednih.
Ko sem pred dobrim mesecem prvokrat
stopil na skoška tla, sem vprašal starega

moža, ali ve, odkod ima njih vas čudno ime
Skoke. Mož mi to ponosno zatrudi ter začne
pripovedovati: »D lgo, dolgo je že od tega,
ko sta se bojevala neki višji in pa »gmajnar«,
prostak. Zmagal je zadnji ter nasprotnika
takorekoč preskočil. Za plačilo, katero si je
smel izbrati po prosti volji, si je pa določil to
zemljišče, ki je vsled tega dobilo ime Skoke.
Ta dogodek je celo zapisan na irhi in sicer
z zlatimi črkami, zraven pa tudi namalana
roka zmagalčeva z mečem. To irho shranjuje
posestnik Pesek v Skokah. Ne dvomim, da
vam jo pokaže.«

Ime vasi sicer ni nastalo na tak način,
a pripovedka moževa mi je dokaz, da se
ljudstvo zanima za izvor imena. In ker je
to ime v zvezi z zgodovino Skok, nočem
prebivavcem te vasi, ki sem je po svojih
pohodih spoznal kot vrle in dobrosrčne ro-
jake, pridržati zgodovine njih kraja, v kol-
kor mi je doslej bilo mogoče dognati jo.

Naši slovenski prastariši so prišli okoli
l. 575 v to pokrajino, ki je bila tedi, jako
slabo obljudena.

Dobrih 150 let je naš rod bil na zemlji,
ki jo je jel krciti in obdeloval pridno, sam go-
spodar. Okoli 745 pa so nas Nemci z mečem
premagali in prišli smo pod nemško vlado;
s tem je zemlja slovenska postala lastnina
nemških kraljev in slovenski kmet je delavec

na posestvu drugega.

Nemški kralj Karol (po knjigah Veliki
imenovan), ki je vladal od 768 do 814, je
slovenski svet dal izmeriti in razkosati v po-
samezna zemljišča ali »zemlje«. Te niso bile
enake velikosti; merila je vsaka toliko, da
je mogla dobro prerediti eno družino; torej
je bila taka zemlja tem večja, čim nerodo-
vitniši je bil svet. Na Ptujškem polju so me-
rile po 40 do 45 oralov. Če je zemlja bila
brez hše, torej pazna, pusta, se je zvala
pušča, s hišo pa kmetija; pušče so potem-
takem pripadle h kmetijam.

Zemljišče današnjih Skok so naši pra-
stariši zvali Vodogaj. Danes to ime ni
znano nikomur; vendar je popolnoma jasnega
pomena. Hosta na južni strani Skok, to je
ona proti Dobrovci, se še danes zove Gaj.
Gotovo je ta Gaj v tistem času, ko je tukaj
bilo le malo ali nič ljudi, bil mnogo večji.
Ljudje, ki so prišli sem, so ga namreč veliko
izkrčili za polja. Pomen drugega dela besede
je torej dognan. Kar se pa tiče vode, moramo
prijeti, da Gaj danes take, vsaj večje, nima.
Ali nekaj jo je imel, in od tega ni tako
dolgo. Stari ljudje še pomnijo, da je Hočka
voda, ki zdaj teče na Rogozo in se za vsjo
izgubi, tekla čez Skoke, torej skoz Gaj. Tako
je naravno, da so naši prastariši temu kraju
reka i Vodogaj.

Roprčani v lepem številu. Med zborovalci je bilo mnogo navdušenih mladeničev, domačih in sosednih.

Predsednik politič. društva, kmet Franc Zupar, iskreno pozdravi zbrane in povdarja, da smo se zbrali pri hiši, v kateri je pred mnogimi leti gospodaril neustrašeni slovenski narodnjak Divjak in v kateri sedaj gospodari vseskozi narodna rodbina Mulečeva. Benediški pevci zapoje krasno pesem, poslanec Roškar pa nam začne poročati o svojem delovanju. Pri nastopu je bil viharno pozdravljen.

Slov. poslanci smo stavili mnogo predlogov, a dosegli nismo skoro ničesar. Predlagal sem, naj bi se osnovala slov. kmetijska šola z enoletnim tečajem, pa predlog se je dal se le v pretres dež. odboru. Šolski pouk naj se skrajša. Vpelje se naj sedemletna šola, poletno oprosteno se naj odpravi in sedmo šolsko leto se naj posveti zlasti pouku v kmetijstvu. Na vprašanje pritrđi ves zbor, da se v tem popolnoma soglaša s poslancem. Tirjam sem, naj se na mariborski vinarski šoli skrajša pouk od 3 let na 2 leti, ter slovensčina vpelje kot učni jezik, toda dež. glavar grof Attems je odgovoril: »Če fantje izgube eno leto, pa se nemški nauče.« Tako torej, zavoljo nemščine je ta šola v Mariboru! Od nemščine človek ne živi. Nisam proti nemščini, pa učni jezik naj bi bil slovenski, kot predmet naj bi se učila tudi nemščina.

Dosegli smo vsaj nekaj, IV. kurijo. Pri novih volitvah bo pa treba dela. Nasprotniki bodo delali, delajmo tudi mi, oni nam ne bodo pomagali, ki pravijo, da se kmetu pre-dobro godi. Pomagajmo si sami. Poslužimo se ob ujmah davčnih olajšav, prosimo za obnovitev vinogradov posojil. Naša gospodarska društva naj prosijo podpor: če vsako nemško društvo tako lahko dobi podporo, naj jo dobe tudi naša društva in zadruga. Za Slovenske gorice je obljubljena drevesnica, ki jo jako potrebujemo. Regulacija Pesnice se gotovo izvrši in bo največje koristi za našo živinorejo. Zorman iz trojiškega trga pravi na to: Pa travniki bodo pogrešali dosežajo pognojitev, na kar odvrnejo mnogi zborovalci: Se lepo zahvalimo za tako pognojitev, kot je bila letošnja, ko seno ni bilo za drugo nego za kompost. Posestniki močvirnatih travnikov, prosite za kulturnega inženirja. Brezplačno bo pregledal travnike in brezplačno dobite cevi za odpeljavo vode. Sloverski metje pa moramo biti edini, se moramo ljubiti med seboj in podpirati in se združiti v društva in zadruga: le tako si bomo pomagali. Needinosti je krivo pomanjkanje izobrazbe. Mi moramo biti navdušeni za svoj

materni jezik in za naše pravice, biti moramo pa tudi navdušeni za versko stvar. Brez Boga, brez vere ni in ne bo pravega napredka.

Krasno poročilo so zborovalci navdušeno odobraval in poslancu izrekli najiskrenejšo zahvalo. Sedaj so se oglašali kmet za kmetom pri poslancu s svojimi željami in poslanec je vedel vsakemu dati dober svet na občno zadovoljnost.

Posestnik F. Žmave od Sv. Roperta je nato zbranim razložil nove volitve za IV. kurijo, ki se bodo vršile dne 20. septembra. Povedal nam je, kdo sme voliti, kako in kje bomo volili in kako se bodo vršile priprave za volitev. Treba je, da gremo vsi voliti, naj se nihče ne izgovarja, in da volimo dobro. Naglašal je, da mora biti naš novi poslanec mož odločnega katoliškega mišljenja, s samim narodnjaštvom ne pridemo naprej. Po tem spretne govoru se je v trenutku razpečalo do 100 iztisov knjižice »Navodilo za volitve v IV. kuriji za deželni zbor štajerski.«

Čebelar Jurančič je dobro povdarjal važnost novih volitev. Pokažimo, da smo vredni pravic, poslužimo se volitve vsi, da si izboljšamo žalostni položaj. Če vsled nemarnosti propademo, si bomo nesreče krivi sami. Torej na delo!

Tajnik društva, kaplan Gomilšek, je zborovalce opozarjal na tajnost novih volitev. Ker se bo glasovnica s kandidatom oddala ob volitvi zavita, bodo nove volitve popolnoma svobodne in prenehali bo ostudni pritisk na volilce ob priliki volitev. Naj torej vsak brez strahu odda svoj glas za tistega kandidata, ki ga bo določil zaupni shod in priporočili naši katoliški listi. Razlagal je zbranim, kako grda rana je odpadništvo na slovenskem narodu in kaj storiti, da se podro nemškutarstva nenaravna gnezda. Končno je iskreno pozdravil navzoče mladeniče in jih spodbujal za katoliško-narodno delo.

Mladeniči so se dostojno odzvali na ta pozdrav. Mladenič Fr. Štelcar od Sv. Antona v Sloven. gor. vstane in kot udeležnik vseslovenskega mladeniškega shoda na Brezjah primerja v izvrstnem govoru naše kraje s kranjskimi. Tam povsod na prvem mestu slovenski napisi — tu pa skoro povsod ali samonemški ali pa nemški na prvem mestu. To kazi tudi Slovenske gorice, ki so tako krasen košček naše domovine. Tako se sami sramotimo. To se mora spremeniti! Povsod slovenske napise! Slovenski napisi, slovenski pečati, slovenski uradi naj pričajo, da so tu res Slovenske gorice! Proč z nemškimi napisi! Po napisih bomo spoznavali, kdo je

z nami, kdo proti nam. Imaš nemški napis, naj te pa rede Nemci! Zavedni Slovenci se bomo izogibali takih trgovcev, takih gostiln, takih rokodelcev, kjer naš je od zunaj na prvem mestu pozdravlja nemški napis. Svoji k svojim! Svoj denar dajmo svojim ljudem, ne pa tujcem, ki nas zaničujejo. Na ta način se bodo očistile naše Slovenske gorice vse nemškutarstva neznage, dobile bodo vseslovensko lice.

Komaj je ponehalo splošno odobravanje umestnih besed o ladega govornika, že se oglasi k besedi drug mladenič in sicer Ciril Vrtnjak od Sv. Benedikta v Slov. gor., tudi udeležnik shoda na Brezjah. V res izbornem govoru vsodbuja zbrane, naj bi ljubili prelepo slov. domovino, ki nam jo je dal Bog sam. Ljubezen do domovine je prelepa čednost, ki so jo gojili vsi veliki in slavni narodi in dokler so jo gojili, so bili močni, nepremagljivi. Torej gojimo jo tudi mi Slovenci. Ljubezen do domovine dela prave čudeže, kar nam pojasni iz rimske zgodovine. To ljubezen pa kažimo v dejanju z vernim življenjem in neustrašenim delovanjem za blagor naše domovine. Vedno naj nas vodi prelepo geslo: Vse za Boga in domovino, vse, tudi kri naša, ako jo tirja blagor domovine!

Zborovalci so viharno pritrjevali besedam vrlega mladeniča. Tako so se tudi na tem shodu prelepo pokazali sadovi mladeniške organizacije. Mladi rod vstaja in to je naše najbolje upanje.

Nato so bile soglasno sprejete sledeče resolucije: 1. Poslancu Roškarju se izreče zaupnica. 2. Tirjamo od slov. ljudskih šol po naših mestih do slovenskega vseučilišča v Ljubljani, ki je ena poglavitnih naših tirjatev. 3. Na mariborski sadjerejski šoli se naj vpelje slovensčina kot učni jezik in učenje skrči na dve leti. 4. Vlada naj ustanovi enoletni tečaj za kmetijstvo. 5. Na slovenskem tirjamo slovenskih uradnikov in protestujemo proti pre-stavljanju naših sinov med Nemce. 6. Porotne sodnije se naj odpravijo. 7. V Ljubljani se naj ustanovi za vse slov. dežele nadsodišče. 8. Tajna, direktna pa tudi jednaka volilna pravica se naj vpelje. 9. Vsi Slovenci se opozarjajo, naj se drže gesla: »Svoji k svojim!« 10. Vpelje se naj sedemletna šola brez oprosteno, katere zadnje šolsko leto bo posvečeno pouku v kmetijstvu.

V krasnih besedah se poslanec Roškar zahvali za zaupnico. »Vse bom storil za vas, kar je v mojih močeh!« In zborovalci so vstali in navdušeno odobravanje dolgo ni hotelo ponehati. Dasi utrujen od težkega

Nemški kralji so Štajersko dali vladati po vojvodah. In tak vojvoda, namreč Leopold II., ki je vladal samo od 1192 do 1194, je ves Vodogaj podaril Zajčkemu samostanu, ki je bil, ker se le kakih 30 let poprej ustanovljen, take podpore potreben. Zemlja, ki jo je dobil samostan, je merila 7 pušč ali v okroglem številu 300 oralov. Hiše torej na njej ni bilo, porastla pa je bila večidel z borovjem, vresjem, praprotjo in travo. Samostan je za to zemljišče imel vojvodi dajati desetino.

L. 1528 je pa Zajčki samostan Vodogaj prodal. Bili so časi, ko so Turki po naših krajih ropali, požigali in pustošili in ko je bilo davka za vojsko zoper to nasilno druhal huda mnogo plačevati. Zato je tudi sicer imoviti samostan bil večkrat v denarnih zadregah. Kupil pa je Vodogaj bogati mariborski meščan in mestni sodnik Kristof Wildenrainer, tisti, ki je l. 1532, ko so Turki pod velikim vojskovodjo sultanom Solimanom II. oblegali Maribor, posadki poveljeval tako izvrstno, da so Turki bili primorani oblego opustiti in, ne da bi bili kaj opravili, iti dalje. Pred par leti je mestni odbor v spomin na tega moža krstil ulico po njem. Wildenrainer je na kupljenem zemljišču dal iz lesa postaviti hišo, hlev in skedenj s parno. Odslej se to posestvo po listinah imenuje »Wildenrainer-Hof.«

Ali ko je Wildenrainer umrl, je vdova dvor z zemljiščem vred prodala štajerski deželi (1556), ki ga je kupila zato, da je srbskim uskokom ali pribegom mogla dati domovje.

Kdo so bili ti srbski uskoki in kako da jim dežela štajerska priskrbuje domovje?

L. 1356 so Turki stopili z Azije na evropska tla in že pred l. 1400 je bil ves svet gor do Donave in Save njihov.

Potemtakem so postali neposredni sosede Hrvatov in Ogrom, ki so v tistem času bivali v dveh samostalnih kraljevskih skupnih vladarjem. Izmed teh je med nami Slovenci najbolje znan kralj Matjaž, ki je vladal od 1458 do 1490. Severno od Hrvatske in zapadno od Ogrske so pa bile dežele avstrijske, ki so takrat spadale k Nemški državi; tej le pa so kakor Avstriji vladali Habsburžani. L. 1527 sta tudi Hrvatska in Ogrska stopili pod ščit habsburški.

Ker je turško gospodstvo bilo nepopisno grozovito, je mnogo srbskih rodbin ubežalo ali »uskočilo« čez severno mejo v nadi, da najde zavetja v Hrvatski oziroma Ogrski. Slovenijo in Banat so ti srbski »uskoki«, kakor so jih imenovali, sčasoma obljudili tako, da so domačini se med njimi malone izgubili.

Ali turški navali so medtem segali vedno

dalje na sever. Leta 1391 so mohamedovci udarili prvokrat na Hrvatsko, pet let pozneje pa že iz naše slovenske domovine gnali 16000 jetnikov dol v Turčijo in odsihdoh v hrvatske in naše pokrajine prihajali tako pogosto, da so je poznali ne manj dobro, kakor svoje domače. Prizanesti pa tudi niso mislili onim deželam, ki leže se višje proti severu.

Da bi se ti grozoviti navali pravočasno odbili, se je vzlasti po prizadevanju Habsburžanov (začetek pa je menda že storil kralj Matjaž) ustanovila takozvana Vojaška granica. Bila je to ob severni strani turške meje proga zemlje, na kateri so prebivavci imeli biti oboroženi noč in dan in ki je tekla od Senja pri Jadranskem morju ob meji kranjski in štajerski navzgor do Varaždina, od tod med Dravo in Savo dol čez Slavonijo in končala v Banatu. Troške za to Granico so v prvi vrsti morale nositi sosedne dežele kakor Kranjska, Štajerska, Koroška, a tako, da je vsaki izmed njih bil v oskrbovanje odkazan določen del. Štajerski n. pr. pokrajina varaždinska, ki je segala od Save do Drave.

V granici se je vedno rabilo dobrih bojnikov. Najpogumnejše in vzlasti za vohunstvo najporabnejše so se pa izkazovali srbski uskoki; čuda so se pripovedovala o njih. Zato so se jih habsburški vladarji pri opera-

tedenskega dela in bolehen, je vendar prišel na shod. Slava našem vrlému poslancu!

Končno po dveipolurnem zborovanju, katero so izborni poživljali vrli benediški pevci s krasnimi pesni, zaključil predsednik Zupe ta važni shod želeč mu trajnih sadov, ki bi se naj posebno pokazali dne 20. septembra, da se trojiška župnija, v kateri je od šest županov samo eden odločno naroden — značajni Lovro Družovič v Vrjanah — reši sramote, ki jo pokriva radi nemškutarstva in pokaže svoje slovensko lice. Na poziv predsednikov vsi zborovalci navdušeno zakličejo trikratni »živio«! sv. Očetu in svetlemu cesarju.

Rusko-japonska vojna.

Glavna ruska moč je sedaj v Ljaolanu. Proti temu mestu prodirajo sedaj vse tri japonske armade. Prva pod generalom Kurokijem na desnem krilu prodira v smeri prelaza Motien, druga v sredini pod generalom Nodzua v smeri od Sinjana čez prelaza Dalin in Cipolin proti Hajčesu in Dasičao, tretja na levem krilu pod generalom Oku prodira od juga ob železnici v smeri proti Dasičao. Prva armada ima okoli 60.000 mož in 156 topov, druga okoli 60.000 mož in 252 topov in tretja okoli 70.000 mož in 264 topov.

Kako močni da so Rusi, se ne ve natančno, ker mora večina v Vzhodno Azijo poslanih vojakov stražiti železnico. Bržkone pa še niso tako močni kakor Japonci, sicer bi ne zapovedal Kuropatkin, da se naj umaknejo iz svojih dosedanjih stališč v Dasičao. Dosedaj stoje Rusi od Mukdena preko Ljaojana, Hajčena do Dasičao, obrnjeni proti jugovzhodu. Od Dasičao je vojska obrnjena proti jugu in sega do Niučvana.

Port Artur bo iztradan.

Pariz, 21. julija. »New York Herald« poroča, da so Japonci sklenili, da Port Arturja ne bodo naskakovali, ker jih to stane preveč izgub. Mislijo, da lažje pridejo do svojega

cijah zoper Turke posluževali kaj radi, je podpirali in odlikovali, pa tudi novim pribeglim četam dovoljevali, nastaniti se v Granici. Tukaj so uskoki večinoma zavzemali višja mesta; bili so navadno vojvode večjih ali manjših čet.

Tako nam zgodovina poroča iz leta 1527 o uskoku Pavlu Bakiću, ki je v vojski cesarja Ferdinanda I. se odlikoval tako, da mu je vladar podaril grajščino Ogrsko Sobotico. L. 1537 je po drugi listini ta Bakić bil konjiški polkovnik (oberst). Neki uskok Viđo je z ozirom na svoje vojne zasluge od štajerskega deželnega zbora dobil priporočilno pismo na Ferdinanda, naj mu ta dovoli podporo 100 gl. Leta 1555 so v varaždinski Granici služili sedeči vojvode-uskoki: Ivan Margetić, poveljnik 49 konjikom, s katerimi je imel stražiti v Ludbregu, Radko s 53 vojski v Topolovcu in Plavec Margetić tudi s 53 vojaki, pa v Koprivnici; tudi v Varaždinu samem je bival neki pribeg Rado. Kot v Slavoniji bivajoči se iz leta 1555 imenujejo malo prej iz Turčije pribegli vojvode: Aleksić, Dojtsin in Vukmir, katerih družine štejejo skupaj na 40 duš. To torej le nekoliko primerov.

V Vojaški granici se miru kakor varnosti življenja ni poznalo. Radi tega so nekateri vojvode želeli svoje družine spraviti na varniša tla in v to svrhu se obrnili do Ferdinanda I. s prošnjo, naj jim v štajerski deželi nakaže bivališča; seveda so se tisti, ki so bili v službi drugih dežel, morali obvezati, da stopijo v krdelo Granice varaždinske. Prvi je prošil že imenovani Margetić, njemu so sledili Aleksić, Dojtsin, Vukmir in drugi. In res je cesar prosilcem ustregel; Ivanu Margetiću je l. 1552 dal veliko posestvo v Veržeju, druge je naselil pri Ptujju, zopet druge v današnji Seržovici med Ponikvo in Lembergom in tudi Vodogaj ali Wildenrainerjev dvor je ob tej priliki dobil naseljnike srske. (Dalje sledi.)

namena, ako trdnjavo iztrdajo. Obležna armada znaša baje 80.000 mož.

Japonski vojaški čevlji.

Japonski vojaki se niso zamogli nikakor privaditi na predpisane čevlje po evropski modi. Tako se je videlo v bitki ob Jalu cele japonske polke korakati bose brez čevljev, dočim so nosili čevlje zvezane na hrbtu. Tako bo po vojski Mandžurija pokrita ne samo s trupli, ampak tudi s čevlji brez gospodarjev. Čudno je, da japonska vojna uprava, ki je ta nedostatek že opazila pred 10 leti v kitajsko-japonski vojski, ni odpravila in da ima še v armadi evropske čevlje. Seveda ponos japonskega vladarja ne trpi, da bi njegovi vojaki korakali bosi v vojsko, da si noge japonskih vojakov radi te naredbe mnogo trpe.

Japonska vojska v Mandžuriji.

P. Mihajlov, poročevalec »Rusi«, ceni vse japonske vojne sile v Mandžuriji na 179.800 mož s 144 topovi. Pred Port Arturjem trdi, da je 59.800 mož z 204 topovi.

Te številke postajajo tem zanimivejše, če pomislimo, da je število vse aktivne armade japonske 193.757 mož, rezerva pa 34.605 mož; torej vsega skupaj 228.362 mož. Če k temu računamo še domobranstvo, katerega je 120.000 mož, dobimo za vse vojne sile japonske število 348.000 mož, h kateremu pride še 10.735 častnikov.

Če primerjamo te številke z armado v Mandžuriji, vidimo, da je Japonska že mobilizirala doslej vse, kar je mogla, ne le aktivne vojake, ampak tudi že reservo. Doma imajo edino le domobranstvo, a tega ne morejo poslati na bojišče, ker ga rabijo za varnost lastnega obrežja.

Če pomislimo, da je Japonska v resnih denarnih stiskah, dalje da je japonsko brodogojstvo izgub in poškodovano tudi že jako izrabljeno vsled petmesečne vojske in da so zlasti kotli velikih ladij že komaj rabni, tedaj moramo reči z Mihajlovom, da je čas najboljši zaveznik Rusov, kakor je bil Kuropatkin takoj izpočetka izprevidel.

Bolezni in nedostaki v japonski armadi.

Deževna doba je za Japonce postala jako nevarna in nadežna. Predaleč so od morja, zavrtani v tujo, gorato deželo. Poleg živih jim manjka drv, in zato si ne morejo vreti vode za pijačo. Japonski vojak v Mandžuriji ne sme piti vode, če ni prej zavrela, ker je zastrupljena z legarjevimi bacili. Tem hujski je zdaj, ko je legarjeva voda pronikla v vse studence. Japonci so tudi jako podvrženi dizenteriji, od katere je v kitajski vojski umrlo več vojakov, kakor od kitajskega orožja. Dizenterija se je pojavila v Kurokijevi armadi.

Druga japonska bolezen je »beri-beri«, ki obstoji v tem, da otekajo žile na nogah. Za to boleznijo boleajo vsi narodi, ki se hranijo samo z rižem. Ta bolezen se je v Kurokijevi armadi začela pojavljati že v Koreji.

Dopisi.

Št. Ij v Slov. gor. Vojska je končana — slovenski Port Artur je začasno zopet padel. Imeli smo občinske volitve, in kaj to pomeni v občinah, ki so v rokah posilincev, to bi znali povedati samo mi, ki smo obsojeni pod tako vlado. Kakor znano, zmagali so pri lani 27. avgusta vršeči se volitvi — Slovenci. Seveda to našim vlade željnim Nemcem in nemčurjem ni bilo po volji. Rekurirali so tako dolgo od Poncija do Pilata in zopet nazaj, dokler niso bili uslišani. Res so bile volitve od namestnije ovržene, in sicer samo zato, ker se naš župan ni mogel več prav spomniti, ali so bile volitve postavno določen čas razpisane ali ne; dneva, ko jih je razpisal, namreč ni pristavil. A ves št. Ij bi lahko prisegel, da so bile volitve razpisane že dolgo čez določen čas — pa morali smo iti volit. Zanimanje za nove volitve bilo je občno in naravnost velikansko. Prišli so volit vsi

zavedni možje polnoštevilno, kakor že nikdar prej. V tretjem razredu so bili izvoljeni samo naš možje. Volili so vsi, akoravno jim slavna komisija niti na zahtevanje ni hotela prebrati postav v domačem slovenskem jeziku. Odločilen je bil drugi dan. Četudi v drugem razredu ni bilo upanja na zmago, vdeležili so se vendar naši možje volitve; nasprotniki so zmagali letos samo s petimi glasovi večine. Težko smo čakali na izid prvega, odločilnega razreda. Govorilo se je namreč že prej, da bodo slovenska pooblastila kratkoma zavržena. In res se je tako zgodilo. Vsi poštene Nemci so bili na naši strani, a pomagalo ni nič, ker so nam popolnoma brez vsakega postavnega vzroka zavržli dvoje pooblastil in so tako kandidati posilincev zmagali z enim glasom večine. Slovenci smo seveda takoj odločno protestirali in vložimo tudi priziv in cela stvar se bo najbrže končala pred sodiščem. Če je še kaj pravice v Avstriji, moramo zmagati Slovenci. Da niso prav ravnali, priznali so nasprotniki sami. Nikakor se namreč niso veselili svoje navidezne zmage, ampak klaverni in pobiti so zapustili volišče in še le očka Johan jih je bojda spravil v dobro voljo. Saj je njegova boljša nemška polovica prinesla iz kleti par bokalov najboljšega in tako se je kmalu pomirila občitoča vest. Tudi vsenemški Sadu ni bil prav dobre volje, ker njegov preveliki trud ni imel tako srčno zaželjenega sadu. O tem pa nekaj prihodnjic.

Leskovec pri Ptujju. (»Štajerc« »kmetijski prijatelj«) Slučajno smo zvedeli, da je »Štajerc« bojda našemu kmetijskemu društvu postavil »smrtni spomenik«. Ta duševno onemogla reva si pač drugače ne ve pomagati, kakor da mari po svojem recimo umirajočem kopitu noga, ne samo svoje, kar bi ga, če bi pamet imel, priglasilo do lastne onemoglosti, pač pa tudi druge. Fantek le pogledj, da nisi samo na političnem, ampak tudi na gospodarskem polju popolnoma nezrel. Mar ne veš, da ima vsak posestnik, torej tudi naše društvo, pravico, svojo trgovino itd. prodati, ako se mu ponudi lepa prilika? In ti si že marsikaterega, najbolj pa sebe, opetnajstil. Čudna enakopravnost! Če nas, naročnike slavnega »Doma« imenuješ »Fihposovce«, to je za nas čast; vsaj imamo kaj, da si ga naročimo, ti pa? — na tvojo prazno mošnjo? Torej bodi le miren. Tvoj prijatelj, ki se je trudil in od kmeta do kmeta prosjačil, naj mu društvo trgovino odda, češ, da je domač človek, — nima »cventka«, radi tega je pod zgubo kavcije odstopil, in mi smo trgovino zopet odprli, in ta zopet na tvojo žalost cveti in raste. »Kmetijski prijatelj«! zakaj nisi svojemu prijatelju pomagal? Povedal bi mu, da si gmotni »kriditar«, pa bi bil tvojih limanc prost. Udje »Kmetijskega društva« v Leskovcu bodo si pa zapomnili, kako jih je tvoj razširjatelj med tem časom, ko smo mi trgovino začasno, prostovoljno zaprli, napadal, in bodo spoznali, da ti nisi prijatelj kmeta, ampak le zapeljivec, in se bodo društva s tem večim prepričanjem oklenili in ga razširjali. Na zdar! — Mi slovenski Haložani vstajamo — in »kroto« je strah!

Zalec. (Zborovanje družbe sv. Cirila in Metoda.) Dne 4. avgusta t. l. se vrši toletna glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Žalcu. Da si je zbralo vodstvo te dične, slavne in velevažne družbe za letošnje zborovanje našo lepo in narodno prebujeno Spodnje Štajersko, to si imamo šteti v posebno čast in vseh štajerskih rodoljubov dolžnost je, da se v možno največjem številu udeleži tega zborovanja in tako pokažemo, da vemo ceniti pomen, katerega si je stavila družba sv. Cirila in Metoda. Zborovanje se vrši v četrtek, to je dan, katerega si pač lahko odtргajo od doma č. gg. duhovniki, učitelji, trgovci in tudi drugo cenj. občinstvo.

Zborovanje se vrši v Žalcu, v tem narodno probujenem trgu, v krasni Savinski dolini, kjer bodo sprejeti vsi udeležniki in